

Victoria & Verdensmålene

Jesper Tornbjerg

Kong Gulerod

**Victoria og verdensmålene nr. 3:
Kong Gulerod**

Første oplag, december 2018

ISBN: 978-87-997830-3-8

Udgivet i samme serie:

Victoria & Verdensmålene nr. 1: Den Magiske Kjole

Victoria & Verdensmålene nr. 2: Geden med Fipskægget

© Forlaget Tornmountain

Amaliegade 21B, 2. sal

DK-1256 København K

www.victoriaogverdensmaalene.dk

victoria@victoriaogverdensmaalene.dk

Forfatter: Jesper Tornbjerg

Illustrationer: Knud Andersen, AndBie Creative

Design & Produktion: KLS PurePrint A/S

Trykt på PurePrint Uncoated

Victoria & Verdensmålene

Jesper Tornbjerg

Kong Gulerod

3 SUNDHED
OG TRIVSEL

Victoria til bal på slottet

Victoria går forsigtigt gennem det grønne græs, der står højt og frodigt. Selv hvis hun strækker sig, kan hun ikke nå op til græsstråenes spidser. Alt virker mærkeligt, og hun føler sig lille.

Hun er på størrelse med en fingernegl. Noget mindre end to centimeter høj.

En rød mariehøne med sorte prikker smiler til hende og begynder at tale:

- Hej! Jeg hedder Evigglad. Kom med... du skal møde Kong Gulerod. Han er den sundeste mand i hele universitet.

Mariehønen og Victoria når frem til kongens slot. Det er bygget af porrer, spidskål og tomater. Taget er pyntet med syv hvidløg, der ligner kupler.

- Velkommen til. Jeg har glædet mig til at servere et sundt måltid for dig, siger Kong Gulerod. Han bærer et orange jakkesæt, og på hovedet sidder der en krone af guld.

En række myrer bærer fade med kongelig mad ind i tronsalen. Myrerne løfter lågene af fadene, og der breder sig en duft af krydderier i rummet. Victoria nyder hver eneste mundfuld, og hun føler sig sundere og friskere end nogensinde i sit 12 år lange liv.

Kongen snakker ivrigt om vitaminer, proteiner og mineraler, mens de propper sig med farvestrålende grøntsager, lækre nødder og en reje, der er så stor, at den i sig selv udgør et måltid. Victoria bliver stopmæt.

Efter middagen spiller et orkester op til dans. En skarnbasse slår rytmen an på en kontrabas, to fårekylinger trutter i trompeter og tre sommerfugle stryger løs på deres violiner. En frø klimprer på et klaver.

Kong Gulerod byder Victoria op, og de danser lystigt til klokken slår 12.

- Det er længe siden, jeg har fået så meget motion, tænker Victoria, der ikke længere kan skjule et gab.

Mariehønen viser hende op på sit værelse efter, at kongen har sagt pænt god nat.

Victoria putter sig i en nydelig lakeret valnødskal. Madrassen er lavet af blå violblade, og et rosenblad virker som dyne. Øjenlågene glider i, og Victoria drømmer, at hun snakker med mor og far... og har den størrelse, som hun normalt har.

Ring! Ring! Ring! Vækkeuret kimer. Victoria strækker sig og kigger sig forvirret omkring. Selv om hun ligger i sin egen seng, er hun helt rundt på gulvet.

En storetå stikker ud nede i den anden ende af dynen. Hun er heldigvis lige så stor, som hun plejer at være.

Bedstefars hoste

- God morgen - her er Radioavisen. I dag er det den 25. september, og det er årsdagen for vedtagelsen af FN's 17 verdensmål.

Mor og far hører radio, så Victoria sætter sig stille ned og begynder at spise sin morgenmad. Hun føler sig mæt og lidt træt i benene. En mariehøne flyver ind ad vinduet og sætter sig på spisebordet. Victoria sætter en finger foran den, men den går uden om.

- Alle mennesker er 100 procent afhængig af Jorden. Alt på Jorden er forbundet. Vi kan kun leve, hvis der er ren luft, rent vand og fødevarer, siger en mand i radioen. Steen hedder han. Han er professor.

Victoria kender godt de to første verdensmål. Hun ved, at de handler om at udrydde fattigdom og sult for alle mennesker senest i 2030, så hun spidser ører, da journalisten i radioen begynder at spørge til mål nr. 3: Sundhed og trivsel.

- Hvordan går det med at bekæmpe smitsomme sygdomme som...

- God morgen!

Lillebror Malte braser ind i køkkenet, og Victoria hører ikke resten af spørgsmålet. Samtidig ringer fars mobiltelefon, så mor slukker for radioen midt i en sætning.

- ... halvdelen af verdens børn er ikke vaccineret mod lungebetændelse, så det er vigtigt med medicin, der er til at betale, siger professoren, og så er han væk.

Far går lidt væk fra bordet, og han siger ikke ret meget andet end 'ja', 'nej' og 'hvor henne'. Victoria kan ikke regne ud, hvad det handler om, så hun prøver igen at få mariehønen til at kravle op på en finger, mens hun spiser mysli med skeen i den anden hånd.

Mariehønen basker med sine små vinger, letter... og lander igen lige midt på bordpladen.

- Bedstefar er blevet indlagt. Det er ret alvorligt, siger far efter at have afsluttet samtalen.

Selv Malte er stille, mens far forklarer, at bedstefar har lungekræft, og at han måske ikke har lang tid igen.

- Hvad er lungekræft, spørger Malte.

Mor fortæller, at bedstefar har røget cigaretter hele sit liv, og at han derfor er syg i lungerne.

- De er kulsorte af tjære inden i, og det er mildest talt ikke særlig sundt. Nu har han ondt og kvalme og svært ved at trække vejret. Det er meget ubehageligt, fastslår mor.

- Jeg tager på sygehuset, siger far, der ser lidt bleg ud. Han giver dem alle et kram, inden han går ud til deres elbil.

Endelig kravler mariehønen op på Victorias finger. Victoria følger efter sin far, og fra den åbne dør svinger hun en hånd op i luften.

Mariehønen letter og flyver op mod den blå himmel.

Victoria tager en dyb indånding af den friske morgenluft. Hun trækker al den luft ned i lungerne, som hun kan.

- Jeg skal aldrig ryge, lyder det fra Malte inde i køkkenet.

Ilft til hjernen

Klokken ringer ind, og alle børnene samles med deres lærere i skolegården. Dagen starter med, at de skal gå hurtigt rundt om skolen for at få ilt til hjernen og omløb i blodet.

- I skal røre jer, så I bedre kan koncentrere jer om jeres matematik. Frisk luft og gode venner er godt for jeres helbred, smiler lærer Mette, der ser meget sporty ud i sine lyserøde gummisko.

Victoria følges med Ida, Benjamin og Omar. Hun har lyst til at snakke om bedstefar, men det er svært at få begyndt, selv om det er tre af hendes bedste venner. Gruppen går frisk til og passerer først skolehaverne, hvor de for flere måneder siden såede solsikker, bønner og squash. Om få dage er der høstfest, og Omar bemærker, at bønnerne er kravlet flere meter op af deres stativer.

- Ja, og om lidt skal de dø, fastslår Benjamin bramfrit.

- Dø? siger Victoria forskrækket.

- Ja, altså på lørdag plukker vi bønnerne på høstfesten, og så er det slut med den bønnestage,

konkluderer Benjamin, der pludselig fornemmer på Victoria, at der er noget galt. Hun har svært ved at holde tårerne tilbage.

- Min bedstefar er ved at dø. Han ligger på hospitalet med ondt i lungerne, braser det ud af hende.

Den lille gruppe er nået frem til skoven, og de er helt stille. Et gult blad falder ned på stien foran dem, og i skovkanten står der en rød svamp med

hvide pletter. Træerne står ranke, og oppe i toppen af et af dem hakker en spætte løs i noget bark for at finde insekter at spise.

- Når man dør, bliver man til natur igen, siger min far. Det er meget trist, men man forsvinder ikke helt, siger Benjamin.

- Min bedstemor er blevet til en stjerne. Om aftenen går vi tit ud og vinker til hende, fortæller Ida.

- Jeg kan huske, at jeg legede med min storebror. Vi spillede også fodbold. Han var verdens bedste målmand, smiler Omar med en lille tåre i det ene øje.

Victoria ved ikke hvorfor, men hun føler sig lettet over at høre nogle af de andres historier. Hun vidste ikke, at Omars storebrors var død og vil gerne vide hvorfor.

- Før vi flygtede til Danmark, blev han meget syg. Han kom på hospitalet, men de havde ikke medicin, så det blev bare værre og værre. Efter vi kom til Danmark, fik min lillesøster den samme sygdom, men hun blev rask. Vi skulle ikke engang betale for, at hun kunne ligge på sygehuset, fortæller Omar.

Ida, Victoria, Benjamin og Omar forlader den lille skov og traver på en smal sti gennem højt græs. Mens de går på rad og række sætter der sig en mariehøne på Victorias ene hånd.

På fodboldbanen ved skolen svinger hun for anden gang i dag med hånden, men denne gang husker hun en gammel remse:

- Marie Marie Marolle – flyv op til himlen og bed om godt vejr i morgen!

Fremtidsværkstedet

På skolen summer det af aktivitet. Parallelklassen har lavet et fremtidsværksted, hvor man kan få en tur i en selvkørende bil, spise kunstigt kød og flyve en tur til Mars.

Benjamin sætter sig ind i bilen, der suser hen over asfalten... godt skubbet af to af eleverne, så helt selvkørende er den vist ikke endnu. Imens spiser Ida og Victoria hver en burger, hvis kød aldrig har siddet på en ko. De synes, det smager lidt mærkeligt. Til gengæld kan de godt lide de tørrede insekter, som de også bliver tilbudt. Insekterne er sprøde og lækre.

Victoria ser, at Omar forsøger at blive teleporteret til Mars. Der er livlig kommunikation mellem skolen og kontrolcentret, der ligger i Houston ovre i USA, men uanset, hvad de gør, bliver Omar, hvor han er: Lige midt i skolegården.

Victoria griner og kan ikke lade være med at blande sig:

- Houston... har vi et problem? spørger hun.

I samme øjeblik bliver hun løftet op i sin trøje af en kæmpe stor mariehøne, der ligner en drone.

I rasende fart suser de hen over landskabet, og inden længe flyver Victoria over et gigantisk, blå ocean. Hun er ikke bange, for hun kender mariehønen fra sin drøm, men hun synes, det er meget underligt at blive transporteret afsted af en mellemting mellem en højteknologisk drone og en mariehøne med venlige øjne.

Victoria mærker, at luften bliver varmere, da de når ind over land. Mens de passerer et sumpområde, begynder mariehønen at lægge an til landing. De flyver lavt over landskabet, så Victoria kan se kvæg bliver gennet gennem tørt land af cowboys på flotte heste. Hist og her strækker kaktusplanter sig op mod himlen. Det virker næsten som om, de rækker ud efter mariehønen og Victoria med deres stikkende arme.

Nu flyver de så lavt, at Victoria kan se vingerne på en gigantisk vindmøllepark, og i det fjerne troner en flok skyskrabere midt i en by med tusindvis af huse og motorveje på kryds og tværs. De nærmer sig jorden... og bum!

Mariehønen lander midt i en have. Victoria triller rundt i saftigt græs og ender med at sidde lige midt mellem en swimmingpool med blå vand og en terrasse med palmer og kaktus i potter.

En stor mand

- Velkommen til Houston, Texas. USA's fjerdestørste by, siger en stemme.

Victoria rejser sig op... og er ved at tabe både næse og mund. I en solseng sidder en mand i badebukser og drikker 7UP-sodavand. Han klør sig i sit grønne hår og trommer på en orange mave. Og bøvser.

- One up, six to come, siger han og undskylder straks, hvis Victoria ikke forstår hans sprog.

- Hi, jeg hedder Kingston Carrot, tilføjer han.

Victoria hører slet ikke efter. Hun kigger på manden, der ligner Kong Gulerod... bortset fra, at hun husker Kong Gulerod som en sund og slank mand, der danser let på tå og elegant. Kingston Carrot er tykkere end noget andet menneske, Victoria nogensinde har set. Han må veje over 200 kg.

To børn plasker rundt i swimmingpoolen, og pludselig mærker Victoria, at hun sveder rigtig meget. Der er bagende varmt i Houston, Texas.

- Op med jer. I skal hilse på Victoria og i skole, råber hr. Carrot.

Børnene kravler op og tørrer sig. De hilser artigt på Victoria.

- Hej, jeg hedder Vic, siger pigen og giver hånd. Hun må være lillesøster.

- Hello, jeg hedder Walt, siger drengen og lægger an til en highfive. Victoria smiler og klasker sin højre hånd ind i hans.

Børnene går ind i huset og tager tøj på, og hr. Carrot finder sin bilnøgle frem. Victoria undrer sig

over, hvorfor der er så koldt inde i huset, når det er brandvarmt udenfor.

- Vi har aircondition, fortæller hr. Carrot.

Før han forsætter sin forklaring, når Victoria lige at tænke lidt fjollet, at han mildest talt ikke ligner en, der kan snakke med om kondition.

- Vi blæser kølig luft rundt i huset, så vi ikke går og sveder hele tiden. Her i Houston, Texas, er der dejlig varmt året rundt, fortæller manden.

- Har I så ikke en enorm elregning? vil Victoria vide.

- Jo da! Alt i Amerika er great. Motorveje, villaer, biler, elregninger, portioner... alt er megastort. Vi slår ALLE i alt, griner hr. Carrot.

- Altså far! Lad nu være med at prale hele tiden, siger Walt, der står klar med sin skoletaske.

Vic har taget sit tøj på, og så går de alle fire ud i en garage med plads til fire biler. De sætter sig ind i den største.

Victoria måber.

Hun har aldrig set noget lignende. Det er en bil med plads til en meget stor familie.

Kingston Carrot begynder at fortælle i detaljer om alt det, bilen kan. Inden Victoria når at spørge, hvor mange kilometer, den kan køre på en liter benzin, stopper køretøjet.

- Vi er fremme. Alle stiger ud! siger hr. Carrot.

- Hvad? siger Victoria. De har kun kørt 150 meter, så hun er fuld af forundring. Derhjemme går eller cykler hun i skole... også i regnvejrs, og når det sner.

Kingston, Walt og Vic kigger på hende, så hun blive nødt til at forklare sit udbrud. Nu er det deres tur til at undre sig.

- Cykler du i skole? Er det ikke farligt, spørger Walt.

- Nej, vi har cykelstier, så de fleste børn cykler eller går i skole. Tit er det hurtigere end at blive kørt, og så får vi noget motion, så vi ikke bliver for tykke, fortæller Victoria og skeler til hr. Carrot.

- Jeg vil have en cykel, så jeg kan tabe mig, udbryder Vic, der er lidt overvægtig.

- Cykler er superseje, tilføjer Walt.
- Men vi har jo ingen cykelstier, påpeger hr. Carrot.
- Så må vi cykle på fortovet, indtil du får lavet nogle cykelstier, pappa. Du er jo politiker og lige blevet genvalgt, ikk'! siger Walt og hopper ud af bilen.

Vic skynder sig hen til sin klasse, og Victoria følger i hælene på Walt, der også ser ud til at være 12 år.

Victoria undrer sig over, hvorfor der står en granvoksen og bevæbnet politibetjent ved indgangen til skolen, men de er ved at komme for sent, så hun får ikke spurgt om, hvorfor han bærer våben.

Sundhed og trivsel

I de første timer skal Walts klasse lære om FN's tredje verdensmål. Victoria ved godt, at FN står for Forenede Nationer, og at det dækker over alle lande i verden. Hun ved også, at FN har vedtaget 17 mål for, hvordan verden kan blive et bedre sted at være frem mod år 2030.

- Ved I hvor FN har hovedkontor? spørger læreren, som de kalder hr. Antonio.

Klassen er helt stille, så Victoria rækker en finger i vejret.

- New York, siger hun og får også lov til at fortælle, at hun derhjemme har arbejdet med mål nr. 1, der handler om at udrydde fattigdom, og mål nr. 2, hvor vi alle sammen skal hjælpe hinanden med at undgå, at folk sulter.

- Flot, siger hr. Antonio og fortæller, at mål nr. 3 drejer sig om sundhed og trivsel.

Han forklarer, at vi skal hjælpe hinanden med at sørge for, at biler forurener mindre, at vi skal bekæmpe mange livsfarlige sygdomme, og at vi skal sikre, at der er medicin til syge mennesker.

I USA er der mennesker, der dør, fordi de ikke har råd til at købe medicin.

- Men i dag skal vi især snakke om fedme, siger hr. Antonio og fortæller, at mere end hver tredje amerikaner er overvægtig. Læreren slår sig et par gange på sin vom.

- Vi er 80 millioner overvægtige amerikanere. Jeg er én af dem, men det har jeg tænkt mig at gøre noget ved. Her i verden er der flere, der dør, fordi de vejer for meget, end der dør af sult, siger hr. Antonio.

Alt for meget sukker

Victoria kigger sig rundt i klassen. Hun har ikke lagt mærke til det før, men læreren er bestemt ikke den eneste, der vejer mere end de fleste, hun kender. Også Walt har deller og blævreft på kroppen, og han rækker hånden op.

- Min tante oppe i Vermont siger, at fastfood, sodavand og slik slår os ihjel, fordi vi bliver afhængige af det sukker, der er puttet i, og derfor spiser alt for meget. Er det rigtigt? spørger Walt.

Læreren klør sig lidt i hovedbunden og ved ikke helt, hvad han skal svare.

- Hvad får I at spise, når I besøger din tante? spørger han tilbage.

- Sidste gang, vi var deroppe, fik vi lamme-stuvning, salat og pumpkin pie til dessert, husker Walt.

- Pumpkin pie... hvad er det? spørger Miguel, der er hans sidemand.

- Det er en tærte lavet af græskar. Tante havde købt græskar på det lokale marked og selv lavet pie'en. Hun siger, at vi alle sammen bliver sundere, hvis vi laver mad med friske råvarer i stedet for at købe færdigretter, fortæller Walt.

- Hvad med pizzaer? Vi fik nogle kæmpestore pizzaer i aftes, siger Miguel.

- Vi lavede vores egne pizzaer derhjemme i aftes. De smager langt bedre end dem, man køber i supermarkedet, så selv om det mest er hvidt mel, kan vi da i det mindste selv styre, hvad vi putter på, fastslår hr. Antonio.

- Min far siger, at en pizza er grøntsag, fordi der er tomater på, siger Danielle.

- Sikke noget vrøvl, bryder Victoria ind.

Hr. Antonio smiler. Han er godt tilfreds med, at børnene snakker om, hvad sundhed er, men de skal også lave nogle opgaver.

Klassen bliver sat til at finde ud af, hvor mange kalorier og hvor meget sukker, der er i cola, mælk og vand. Bagefter skal de lave samme øvelse med en købe-pizza, en burger og en hjemmelavet grøntsags-lasagne.

Der bliver helt stille i klassen, mens børnene søger efter oplysninger på nettet.

Victoria prøver for sjov at søge på 'pizza og grøntsager' og kan læse, at der tidligere faktisk har været debat i USA om, hvor meget grøntsag en tomatsovs på en pizza er.

Hvis tomatsovsen er rigtig meget grøntsag, så kan de firmaer, der sælger mad til skoler, spare rigtig mange penge.

Pizzaer er mest mel og er billigere end grøntsager. Victoria undrer sig, men bliver afbrudt i sine tanker...

- Jeg er færdig med at drikke sodavand. Det er jo rent sukkervand, og sukker gør os afhængige, så vi hele tiden vil have mere, sukker Walt og afslutter sine beregninger.

- Hit med et glas postevand, lyder det fra Danielle.

- Eiii, der er også sukker i pizzasovsen og burgeren, udbryder Miguel.

- Ja, og tit også i færdiglavet dressing til vores salat, tilføjer hr. Antonio.

Frokost på skolen

- Jeg har ikke fået morgenmad, så jeg er dødsulten, siger Miguel og griber fat i en pølse på en pind.

Alle børnene sidder bænket omkring hver sin bakke med frokost. Victoria er vant til at have en madpakke med i skole, men her sørger skolen for, at alle kan få noget at spise. Lucy er den eneste, der har madpakke med.

- Min mor siger, at skolemad er den rene gift, fortæller Lucy og stikker sin gaffel ned i den medbragte kyllingesalat.

Victoria kan se, at dagens menu står på pølse, bønner, majs, frugt og snacks, der ligner vingummi. Miguel's pølse er svøbt i majs mel og er stegt i friture. En corndog, hedder den.

- Hvorfor har du ikke fået morgenmad? spørger Victoria, der også har fået en bakke mad, fordi en, der hedder Priscilla, er syg. Miguel kigger ned i bordet og mumler.

Vi har ikke råd til morgenmad. Det er heller ikke så tit, at jeg får aftensmad, siger Miguel.

- Jo, nogle gange får jeg en cola, tilføjer han.

Victoria er et stort spørgsmålstegn. Hun har lært, at USA er et af verdens rigeste lande. I løbet af de få timer, hun har tilbragt i Houston, Texas, har hun mødt stor rigdom hos familien Carrot – og nu hører hun om dyb fattigdom hos Miguel og hans familie.

Victoria tænker over denne ulighed, mens hun gumler løs på sin majscolbe og nipper lidt til bøunnerne, der er udkogte og ikke særlig appetitlige. Hun kigger på sin corndog og tænker, at det må være sådan noget, der hedder 'junkfood'. Som gæst vil det være uhøfligt ikke at give corndog'en en chance, synes hun og tager forsigtigt en bid.

- Adr, udbryder hun og alle kigger på hende.

- Ups! Undskyld, men den smager bare ikke særlig godt, siger Victoria.

- Nej, og den er bestemt heller ikke særlig sund, siger Walt og efterlader en halv corndog.

- I morgen skal vi have pizzaer. De er virkelig klamme, fortæller han og tager en tår af sin sodavand.

- Jeg troede, du var færdig med at drikke sodavand, siger Victoria.

- Ups! Dårlig vane, indrømmer Walt.

Køb, køb, køb!

Efter skole bliver Walt, Vic og Victoria hentet af fru Carrot i en noget mindre bil, end den hendes mand brugte i morges. Fru Carrot, der hedder Carolyn til fornavn, kommer lige fra fitness, og hendes hår er knap tørt efter badet. Hun virker frisk og venlig, synes Victoria.

- I skal med ud at handle på vejen hjem. Hvad skal vi spise til aftensmad? spørger hun og tænder for radioen, der er i fuld gang med en reklame for 'sunde, smagfulde burgere'.

Lige bagefter bringer Radio Houston et indslag om, at USA er ramt af en fedme-epidemi, og at Houston, Texas, igen i år er kandidat til titlen som USA's fedeste by.

- Hver tredje amerikaner er stærkt overvægtig. Hvis man vejer 150-200 kg, så plages man af åndenød, sved og smerter i alle led. Samtidig sender kroppen signaler til hjernen: Spis, spis, spis! fortæller en professor, der bliver afbrudt af en larmende reklame med et tilbud om supersize pizzaer med burgere ovenpå og megasize colaer til at slukke tørsten.

- Vi vil have sund mad, siger Walt og Vic i kor fra bagsædet.

- Også i madpakken i morgen, tilføjer Walt.

I radioen nævner professoren, at fedme-epidemien har spredt sig til mange andre lande. I alt dør over to milliarder mennesker med overvægt eller fedme.

- Flere mennesker lider af fedme end af sult. Det er helt nødvendigt, at vi – også her i USA – sikrer, at alle mennesker har adgang til sund mad til en overkommelig pris, fastslår professoren.

- Ja, lad os lave mad sammen i dag. Noget med grønt-sager og stærke krydderier, foreslår Carolyn Carrot.

- Far bliver begejstret, lyder det ironisk fra Walt, inden endnu en reklame afbryder samtalen i bilen og professoren i radioen.

- Køb, køb, køb... kun i dag! Tyve lækre friturestegte kyllingelår til KUN 12 kroner.

Den kloge professor taler igen. Nu fortæller han, at den lille græske ø Santorini har forbudt amerikanske turister, der vejer mere end 100 kg at ride på æsler, når de skal på sightseeing på den smukke ø. Æslerne kan ikke holde til vægten.

- Sikke noget, siger Carolyn Carrot og slukker for radioen. Bilen ruller ind på den største P-plads, Victoria nogensinde har set. I supermarkedet kan de handle.

- Skal vi ikke invitere Miguel på aftensmad, spørger Walt.

- God idé, siger fru Carrot.

Verdens bedste nyheder

Walt finder en indkøbsvogn og triller afsted med den. Et af Victorias snørebånd er gået op, så hun bøjer sig ned for at binde det.

Hun rejser sig hurtigt op igen, men kan ikke se de andre. Til gengæld kigger hun lige ind i en åben dør på en sort drone med røde prikker. 'Ladybug Airlines', står der på siden.

- Træd nærmere. Nu skal du hjem, siger en automatisk stemme.

Victoria træder ind i kabinen og sætter sig på en af vinduespladserne. Døren lukker, og droneflyet letter. Victoria ser parkeringspladsen bliver mindre og mindre, og så går det ellers i fuld fart mod øst.

En lem åbner sig i loftet, og en bakke med mad bliver hejst ned for næsen af Victoria. Det dufter dejligt, tænker hun og griber fat om kniv og gaffel. Her står menuen på et lille stykke perfekt kogt torsk, tre kartofler, smørsovs med masser af persille samt en skive citron. Ved siden af har kokken anrettet en lækker gulerods- og rødbedesalat.

Mens Victoria nyder maden og stilheden, suser hun hjem mod Europa via Afrika. Ude over Atlanterhavet har hun spist det hele og drukket et glas postevand. Bakken bliver hejst op, og en skærm åbner sig foran hende.

- Nu er det på tide med en quiz om 'Verdens bedste nyheder'.

'Vælg et mål', står der på skærmen. Victoria trykker på FN's verdensmål nr. 3: Sundhed og trivsel.

Det første spørgsmål dukker op på skærmen:
'Mange børn især i de fattigste lande dør under fødslen eller kort efter, at de er blevet født. Er der tale om flere eller færre børn nu end i år 1990?'
Victoria tænker sig om og trykker på 'færre'.
Computeren svarer lynhurtigt:

'Korrekt! Halvt så mange børn dør nu som dengang, så vi er på rette vej. Vil du have bonus-information?'

Det vil Victoria gerne, så hun trykker på 'ja tak'.

'Lige nu flyver vi over landet Burkina Faso. De har i gennemsnit 5 læger for hver 100.000 mennesker. I Danmark har vi 3.350 læger pr. 100.000 indbyggere.'

- Hold da op – sikke en ulighed! udbryder Victoria og trykker på skærmen for at få det næste spørgsmål.

'Flere uddannede læger og sygeplejersker er en af forklaringerne på, hvorfor flere børn overlever deres første år. Vaccinationer er også en årsag. Hvor mange vaccinationer får danske børn?'

Victoria har hørt sin mor, der er sygeplejerske, snakke om vaccinationer, og hun er godt klar over, at hun selv er blevet stukket med en kanyle. Computeren giver hende mulighed for at vælge mellem 3, 5 og 10. Hun trykker på '5'.

'Forkert! Danske børn får 10 vaccinationer mod alvorlige sygdomme. Det hele er gratis. Vil du have bonus-information?'

Jo, det vil Victoria gerne. Hun ærgrer sig over, at hun svarede forkert og vil gerne blive klogere.

'Lige nu flyver vi over landet Mali. Her bliver kun få børn vaccineret, men folk fra 'Læger uden Grænser' har lige kørt 60.000 kilometer gennem ørkenen for at vaccinere 10.000 børn under fem år mod mæslinger, gul feber og lungebetændelse'.

- Wauw, udbryder Victoria, der kan huske, at Jorden har en omkreds på 40.000 kilometer. Lægerne, sygeplejerskerne og deres chauffører har altså kørt, hvad der svarer til halvanden gang rundt om Jorden for at hjælpe børnene til at få et bedre liv.

Victoria kigger ud og kan ikke se meget andet end sand, sand og atter sand så langt, øjet rækker. Et enkelt sted rejser der sig en lille røgsøjle, så dér bor der nok nogle mennesker.

Mens mariehøne-dronen suser af sted over den barske ørken, tænker Victoria på de børn og voksne, der lever dernede. Det må være hårdt.

Det tredje spørgsmål er lidt mystisk, synes Victoria.

'Verdensmål nr. 3 handler om sundhed og trivsel. For eksempel skal vi udrydde livsfarlige sygdomme som malaria inden 2030. Når vi målet?'

- Jeg er da ikke en spåkone, udbryder Victoria.

På skærmen dukker der tre mulige svar op: Ja, ja og ja. Victoria smiler og trykker på det tredje ja.

'Korrekt! Vil du have bonus-information?' skriver computeren og fortæller løs, inden Victoria når at svare.

'Lige nu flyver vi over Afrika, hvor malaria koster mange liv hver eneste dag. Malaria spredes af myg, men myggenet og medicin til børn og gravide kvinder gør, at langt færre af verdens allerfattigste mennesker dør af malaria. Vi kan udrydde malaria

og andre smitsomme sygdomme, hvis vi hjælper hinanden og gør medicin til at betale for alle', står der på skærmen.

Victoria nikker... og nikker lidt mere. De mange oplevelser og informationer overvælder hende. Øjenlågene føles tunge, hun trækker vejret dybt ned i lungerne og falder i søvn.

Hun drømmer, at de gode mennesker i Mali planter en hel masse træer, så der opstår en grøn, skyggefuld mur langs den enorme ørken. Børnene leger mellem træer og buske, og når de bliver sultne, plukker de bananer, appelsiner og mangoer.

I sin drøm flyver hun over en storby, hvor der vokser grønne planter på alle højhusene. På altanerne kan hun se krukker med krydderurter, palmer og – på nogle af dem – bistader og bure med kaniner. Naturen er blevet inviteret ind i byen, og luften er ren. På toppen af et af højhusene står hendes bedstefar og ryger.

- Stop bedstefar! råber Victoria... og vågner med et spjæt. Hun ligger på sofaen hjemme i familiens stue. Hun kan ikke huske, hvordan hun er kommet hjem, men hendes hæfte med matematikopgaver er faldet ned på gulvet.

I en seng på hospitalet

Først på aftenen cykler familien hen til hospitalet. Victoria ringer til afgang med sin ringeklokke, der har form som en mariehøne. Familien følger en ny supercykelsti anlagt med træer på begge sider. Malte træder til og suser gennem alléen. Han leger, at de alle deltager i et cykelløb – og at han er i udbrud. Malte kommer selvfølgelig først i mål.

Bedstefar ligger i en seng på en stue med en anden ældre mand, der hoster kraftigt. Bedstemor sidder på en stol og strikker.

Selv ser bedstefar lidt bleg ud, og indimellem hiver han efter vejret. Mor har taget en buket blomster med i alle efterårets farver. Orange, rød, brun, gul. Hun henter en vase og får blomsterne arrangeret. Familien finder stole frem og sætter sig rundt om bedstefar i en slags beskyttende rundkreds.

- I morgen får jeg nok at vide, om kræften har bredt sig, fortæller bedstefar.

- Det værste af det hele er, at jeg virkelig trænger til en cigaret, tilføjer han og kan godt høre, at det lyder underligt. Han smiler stille... og hoster.

Mor kigger på ham med strenge øjne og spørger, om ikke han er klar over, at hans lunger allerede er fyldt med sort tjære.

- Jo-jo, jeg ved det godt. Jeg har røget min sidste smøg. Hvis bare cigaretter havde været dobbelt så dyre, havde jeg kun røget halvt så mange – og måske ikke ligget her, siger bedstefar.

- Jeg synes cigaretter skal forbydes. Jeg skal i hvert fald aldrig ryge, fastslår Malte.

Far fortæller, at da han var ung, var det almindeligt at ryge på arbejdspladser, på restauranter, i tog og på fly.

- Det er heldigvis forbudt nu, siger han.

- Luftforurening er også skidt for lungerne. Nogle steder i Europa er luften så beskidt, at beboerne hver dag indånder, hvad der svarer til 5-10 cigaretter, siger manden i sengen ved siden af og gisper efter vejret.

- Ja, og i nogle af de rigtig store byer i Asien 'ryger' beboerne 10-15 cigaretter hver dag bare ved at trække vejret, siger far og finder en app frem.

'Shit – I Smoke', hedder den.

Efter et par tryk på telefonen kan han fortælle, at luften, der hvor de bor, svarer til at inhalere tre cigaretter. Victoria overtager mobiltelefon og app. Hun taster bynavne ind og får hurtigt nogle resultater.

Houston, Texas: 4 cigaretter.

Kampala, Uganda: 8 cigaretter.

Delhi, Indien: 14 cigaretter.

- Hvad! Ryger de 14 cigaretter i Delhi uden at ryge, udbryder Malte.

- Ja, hver eneste dag, siger far, der er ingeniør og går meget op i teknik – og ikke kan dy sig for at holde et lille foredrag:

- I Indien og mange andre steder har de virkelig brug for at ny teknologi, så de kan lave mad på ordentlige komfurer og så deres scootere, biler og lastvogne ikke sender så meget røg ud i luften. I vores del af verden stiller vi krav til, hvor meget køretøjer må ose, og det har gjort luften renere. Det næste bliver, at alle skal have endnu grønnere biler... ligesom vores elbil. Alle skal holde op med at brænde benzin og diesel af, tilføjer han.

- Ja, og kul på kraftværker, fastslår Victoria.

- Ja, og kul på kraftværker, nikker far anerkendende.

- Madlavning! siger mor... og de kigger alle sammen forundret på hende.

- Er du sulten? Vi har da spist, siger Malte.

- Nej, jeg er ikke sulten, men rigtig mange især kvinder laver mad over bål eller komfurer, der oser rigtig meget. Jeg har lige læst, at luftforurening i hjemmene påvirker næsten halvdelen af Jordens befolkning. Det er ikke sundt, og det er ikke bæredygtigt, fastslår mor.

En vild dag får sin ende

Victoria har børstet sine tænder og ligger i sin seng under en dyne med mange forskellige insekter tegnet på betrækket.

Hun tænker tilbage på en vild dag, hvor hun har oplevet to vidt forskellige sider af Kong Gulerod og fløjet med en mariehøne. De fleste tanker går til bedstefar, som forhåbentlig sover godt i nat, selv om det nok bliver svært for ham med al den hosten.

- Ryger jeg virkelig tre cigaretter hver dag uden at ryge? Det er svært at tro på, siger hun for sig selv, men far må have hørt det.

- Vi bor ikke midt i byen, så luftforureningen er ikke så slem her. Vi ryger nok 'kun' en cigaret uden at ryge, siger han beroligende og spørger, hvad de har lavet i skolen i dag. Victoria overvejer at fortælle, at hun har været i Houston, Texas, men det vil han nok ikke tro på.

- Vi har haft om verdensmål nr. 3 om sundhed og trivsel. Vi skulle finde ud af, hvad sund mad er, nøjes hun med at fortælle.

- Uh, det er et svært emne.

- Ja, men jeg glæder mig til at smøre min madpakke i morgen, siger Victoria.

- Vil du have en corndog og en sodavand med? spørger far.

- Nej tak, smiler Victoria.

Hun undrer sig over, hvor den idé kom fra... og lukker sine øjne.

**Vi bakker op om FN's verdensmål og støtter
udgivelsen af 'Victoria & Verdensmålene'**

Nordea
INVEST

MONTAGE
bureauet aps

3 SUNDHED OG TRIVSEL

Hvordan fremmer vi sundhed og trivsel?

Alle verdens regeringer har i FN vedtaget 17 mål, der frem mod 2030 skal gøre Jorden til at blive et bedre sted at være for os alle. 'Victoria & Verdensmålene' er en serie om de 17 mål.

I 'Kong Gulerod' skal 12-årige Victoria og hendes familie og venner være med til at fremme sundhed og trivsel (mål nr. 3). Undervejs flyver Victoria med mariehøne-drone til USA, hvor hun møder familien Carrot... og smager usund skolemad.

Victoria & Verdensmålene

*'Victoria & Verdensmålene' er for børn på 9-12 år...
og deres lærere, forældre
og bedsteforældre.
Bøgerne er velegnede til
højtlæsning og diskussion.*

